

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

УДК 316.752:32]:316.334.3

ПОЛІТИЧНІ ЦІННОСТІ ЯК БАЗОВІ РЕГУЛЯТОРИ СУСПІЛЬНО-ВЛАДНИХ ВІДНОСИН

Костельнюк М.М.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Систематизовано теоретичні підходи стосовно проблеми формування цінностей у процесі соціально-політичної життєдіяльності людини. Досліджено функції політичних цінностей у свідомості людини і структурі суспільства перехідного типу. Визначено роль та місце політичних цінностей як інструменту вдосконалення суспільно-владних відносин і розв'язання ціннісних конфліктів, зокрема в Україні. Охарактеризовано існуючі системи ідеологічних цінностей, визначено системотворчі ідеї-цінності та розвиваючі цінності для українського суспільства. Розглянуто політичні цінності у форматі стратегії формування ефективної державної політики і політичної влади. Запропоновано концептуальне осмислення системи позитивних політичних цінностей для українського суспільства на сучасному етапі його розвитку.

Ключові слова: цінності, політичні цінності, суспільно-владні відносини, політична влада, цінності-цілі, цінності-засоби, соціальні явища, групові переконання, політичні норми.

Постановка проблеми. Результати багатьох наукових досліджень свідчать про те, що глобальні зміни в економічній, соціальній, технологічній сферах суспільства спричиняють серйозні трансформації культурних та психологічних основ функціонування суспільства – життєвих установок, цінностей, політичних та ідеологічних вподобань, ставлення до моралі та традицій. Прагнення зрозуміти суть та до певної міри спрогнозувати наслідки трансформаційних процесів обумовлює зростання інтересу до дослідження ціннісної системи суспільства.

До того, ж в сучасній Україні відбувається радикальна трансформація політичної системи суспільства, політичного режиму, інститутів влади і політичної еліти. Ускладнюється взаємодія держави і громадянського суспільства, з'являються нові форми політичної участі громадян в суспільно-політичному житті. В складних політичних відносинах, в державі з високим рівнем корупції особистості складно політично визначитися, особливо коли програми і гасла політичних сил майже подібні і мають, значною мірою, демагогічно-популістський характер. Тому, актуальними є наукові розробки в сфері політичних цінностей, які повинні мати теоретичний, науково-популярний і прикладний характер, щоб слугувати як розвитку політичної науки, так і політичної культури населення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження політичних цінностей відображено в наукових роботах українських та зарубіжних вчених. Вагомий внесок у розробку проблеми природи цінностей, у тому числі політичних, зробили такі зарубіжні вчені, як Г. Алмонд, Д. Белл, М. Вебер, С. Верба, Є. Вятр, Р. Даль, К. Гаджієв, Г. Ділігенський, М. Доган, Р. Інглехарт, К. Клакхон, І. Лебедев, С. Ліпсет, Р. Макрідіс, К. Нільсон, О. Панарін, Т. Парсонс, Р. Пер-

рі, Д. Рікман, У. Розенбаум, В. Рукавишніков, С. Уайт, М. Фіннемор, Л. Халман, С. Хантінгтон, Г. Шахназаров, Г. Юнг. Серед українських дослідників, які висвітлювали різноманітні аспекти проблеми впливу цінностей на функціонування політичної сфери суспільства, слід відзначити таких науковців, як В. Бакірова, В. Бебика, Ю. Борисову, Е. Гансову, М. Головатого, Є. Головаху, В. Горбатенко, Р. Додонова, В. Корнієнка, Н. Костенка, І. Кресіну, В. Кривошеїна, В. Лісового, М. Міщенко, М. Михальченка, Н. Паніна, І. Патлаха, І. Попова, В. Романова, Ф. Рудича, О. Таран, С. Фендрика, Ю. Шайгородського, Г. Щедрову, О. Яременко тощо.

Виділення не вирішеної раніше частини загальної проблеми. Однак, недостатньо висвітленим залишається розгляд політичних цінностей як базових регуляторів суспільно-владних відносин.

Ціль статті. Головною ціллю цієї роботи є здійснення наукового, ґрунтовного, комплексного аналізу політичних цінностей як базових регуляторів суспільно-владних відносин.

Виклад основного матеріалу. В контексті розгляду та аналізу даної проблематики, перш за все, варто зазначити, що в наукових джерелах немає одностайності стосовно визначення дефініції «цінності». Підкреслимо, що об'єктивістський підхід трактує цінність як якісну ознаку, незалежну від нашого особистого сприйняття реальності, певну характеристику різноманітних об'єктів буття. Цінності за суб'єктивістським підходом розуміються як виключно чуттєво-оціночний продукт нашої розумової діяльності, поза якою вони не мають жодного сенсу. При цьому, релятивістський підхід намагається поєднати два попередні, розглядаючи цінність не як дихотомічну антиномію, а як діалектичну пару, де цінність є об'єктивною реальністю, що одночасно піддається нашій чуттєво-емоційній оцінці.

В цілому, гносеологічно, всю різноманітність цінностей можна поділити на два типи – предметні та суб'єктні цінності, які є взаємодоповнюваними протилежностями. До першого типу цінностей варто віднести предмети людської діяльності, суспільні відносини та включені до їхнього кола природні явища як об'єкти ціннісного відношення. До другого доречно віднести оцінки, установки, заборони, імперативи, проекти, котрі виражаються у формі нормативних уявлень, цілі [1, с. 26]. Очевидно, що це способи й критерії, котрі виступають основою самої процедури оцінювання відповідних об'єктів.

Узагальнюючи вищевикладене можна з впевненістю констатувати, що не співпадіння цінностей групи, суспільства та цінностей особистості породжує конфлікт між ними. На нашу думку, шляхи його розв'язання залежать від ступеня ідентифікації особистості з певною групою, ступеня адаптації й поваги групових переконань. Залежно від соціальної ідентичності індивіда – членом якої або яких спільнот він себе в першу чергу відчуває – для нього будуть значущими, насамперед, або загальнолюдські, «вічні» цінності, наприклад, істина, краса, справедливість, або конкретно-історичні цінності великих соціальних груп – рівність, демократія, державність, або цінності малих референтних груп – успіх, багатство, майстерність, самовдосконалення та інші.

Цілісне, системне розуміння системно-владних відносин неможливе без урахування феномену політичних цінностей, що одночасно виступають як механізм інституювання влади й держави та як механізм стратегічного цілепокладання сенсу й розвитку державно-організованого життя суспільства.

Виокремлення політичних цінностей серед безлічі інших видів цінностей пов'язане із специфікою явищ, які вони відтворюють, а саме з політикою, політичними явищами, взагалі зі сферою політичного. Безперечно, політичні цінності слугують ядром спрямовуючих головних векторів політичної діяльності: політичної культури, політичної системи, ідеології, державного режиму як підсистеми політичної системи [4, с. 217].

У змісті політичних цінностей – відбиваються політичні ідеали, бажання та інтереси соціальних суб'єктів, тому, як підкреслюється в методології М. Вебера, система цінностей слугує так званими «ідеальними конструктами», за допомогою яких здійснюється пізнання світу політики.

З поміж іншого, політичні цінності це ідеї, які виражають відношення великих соціальних груп і потреб суспільства в цілому з точки зору усвідомлення власних потреб. Крім того, політичні цінності це узагальнені уявлення, які постають як політичні ідеали, основоположні принципи політичного мислення, які є ідеальними критеріями оцінки й орієнтації суб'єктів у політичній діяльності [5, с. 112].

Можна стверджувати, що політичні цінності це не тільки ідеали, але й чітко описані норми, узаконені і, яких необхідно дотримуватися.

Також можна відзначити концепцію, згідно з якою, політичні цінності виступають компо-

нентом політичної свідомості. Відповідно до цього, політичні цінності це такі політичні знання й уявлення, котрі розглядаються людиною як невід'ємні від її існування, як такі, що надають значущості, сенсу її вчинкам, орієнтують її дії в політичному житті; невід'ємна частина політичної культури суспільства, яка віддзеркалюється в політичній свідомості людей [2, с. 52].

У контексті даної проблематики не можна обійти увагою і теорію відповідно до якої політичні цінності визначаються як переконання щодо цілей, які суб'єкти політичного процесу повинні реалізувати. Політичні цінності охоплюють ті явища, що є предметом певних політичних інтересів, бажань, домагань, потреб. Це суверенітет, державна влада, політичні свободи, соціальна справедливість, правопорядок, війна, мир тощо. Названі цінності по-різному сприймаються і трактуються суб'єктами політики. Вони можуть мати різні виміри залежно від історичної епохи, типів суспільства і політичної системи, ідеології.

Політичні цінності мають: сприяти процесу інтеграції соціальної групи як частини більш осяжної соціальної цілісності; мотивувати політичну участь і діяльність через утворення умов, за яких соціально-політичні цілі становляться безпосередніми стимулами суб'єктів політичного процесу; визначити ієрархію різноманітних цілей і завдань та впливати на вибір заходів і методів їх досягнення та реалізації; сприяти формуванню стандартів оцінки (стандартизації) кожної політичної дії, вчинку та їх наслідків; певним чином орієнтувати будь-яких учасників політичного процесу (партію, політичний рух, клас, політичну групу, особу) по відношенню до всіх інших суб'єктів політики.

Політичні цінності характеризуються наступними ознаками: активний характер впливу на всі сторони і механізми державної влади; реалізація їх можлива лише в ході спільних дій (зусиль) людей; мають безпосередній зв'язок із єдиним інтересом соціальної спільності.

Згідно засобів впливу і глибини включення до політичного буття, їх поділяють на дві групи: цінності-цілі та цінності-засоби. Серед найбільш значних цінностей-цілей слід назвати: добробут; безпеку (правову, екологічну, техногенну, військову, інформаційну, економічну); порядок (державно-політичний, соціальний, правовий); прогрес (розвиток соціальний, технологічний, культурний); справедливість соціальна і моральна; рівність (у можливостях, у правах, політична, соціальна); легітимність; легальність (законність); свобода.

Цінності як засоби та їх політичне втілення виступає умовою реалізації тих чи інших фундаментальних ідеалів, що визначають характер політичного процесу. До цінностей такого розряду відносять феномен влади, мир, війну, революцію, реформу, насильство і авторитет.

Загалом, в якості політичних цінностей можуть виступати найрізноманітніші соціальні явища, але лише в тому випадку, коли вони стають ідеалом та метою політичної діяльності людей. В. Шилов пропонує список «позитивних та негативних політичних явищ», який збігається за об'ємом зі списком «політичних цін-

ностей»: справедливість, демократія, свобода, соціалізм, держава, батьківщина; рівність, справедливість, безпека, патріотизм, громадянський та політичний активізм або політична інертність, легітимність, політична відповідальність, етатизм, здатність народу до самоорганізації, правовий нігілізм; добробут, порядок, розвиток, законність (легальність), влада, мир, війна, революція, реформа, держава, федералізм, самоврядування тощо [1, с. 24].

Ця класифікація дає такі групи соціальних явищ, що функціонують у суспільстві як політичні цінності: соціально-політичні ідеали (свобода, справедливість, рівність, законність, порядок тощо); політичні інститути (держава); характеристика політичної культури (правовий нігілізм, етатизм тощо); форми політичної діяльності (революція, реформа, війна тощо).

Звичайно, з цієї точки зору будь-який феномен, що має значення для світу політики, може розглядатися як політична цінність. Але сутнісні ознаки визначають особливість політики як механізму соціальної регуляції. На відміну від моральних, естетичних цінностей, які спираються лише на внутрішнє переконання людей та силу громадської думки, політичні цінності ґрунтуються також і на додатковому механізмі підтримки і контролю – політичному. Таким чином, на нашу думку, політичні цінності – це ті цінності, які вже реалізуються за допомогою політичної влади, спираючись на всю потугу державного апарату, або заради здійснення яких ведеться боротьба за політичну владу, за володіння державним апаратом.

Необхідно окремо наголосити на тому, що певні обмежені політичні ідеали можна назвати політичними нормами. Останні втілюють надособистісні початки ціннісної орієнтації, пріоритет інтерперсональних зв'язків для тих суб'єктів, що включаються в політику. Політичні норми запроваджують структуру мотивації особистості, на основі чого, людина коригує свої ціннісні орієнтації. Нормативна система більш жорстка, ніж ціннісна, детермінує діяльність людей. Відтак, функціональні відмінності між політичними нормами і політичними цінностями, у вузькому значенні політичними ідеалами, полягають в тому, що останні більшою мірою співвідносяться з цілевизначальними сторонами людської діяльності, є критеріями орієнтації у світі, а норми, як правило, тяжіють, переважно, до засобів і способів досягнення мети.

Безперечно, «людина подоба» політики у значній мірі, залежить від світу цінностей – суб'єктивних уподобань людей, їх уявлень про бажані або небажані події, явища, політичні процеси тощо. Фундаментальне підґрунтя політичних цінностей полягає, поза межами політики і тяжіє до найґрунтовніших сфер буття: моралі, релігії та економіки. Але все рівно, системи цінностей екстраполуються звідти в політичну сферу, де вони набувають форми і практичної реалізації. Так, в ідеології політичні цінності та групові переконання є ідеальними конструктами, відмінними рисами й ознаками. В політичній культурі вони виявляються через моделі та стандарти поведінки, орієнтацій в політиці, що містять знання, емоції, оцінки та слу-

гують критерієм відбору політичної інформації. В політичній системі – через ціннісні принципи побудови і функціонування інститутів, що реалізують ресурси і механізми влади (демократії, політичного плюралізму, соціальної справедливості, верховенства права тощо). В самій політиці як феномену, що постійно співвідносять з мораллю, наукою і мистецтвом; отже, їх ціннісні системи виступають мірилом відповідності політики до етичних, науково-методичних принципів чи досконалості й неперевершеності істинного мистецтва.

Завдяки системі діючих політичних цінностей здійснюється добір та ієрархізація політичних пріоритетів, визначається характер політичної аргументації, формується інструментарій та технології (антитехнології) політичної діяльності; утворюються і насичуються змістовними акцентами програми політичного життя. Саме з цих можливостей ціннісного впливу політолог А. Демідов виокремлює ціннісні доміанти політики, які фактично є тенденціями виявлення духовно-ідеальних сторін (характеристик) у політичному процесі. Серед них, сакралізація політичної сфери як формування уявлень про політичну реальність через її трактування, як богоугодну чи, навпаки, боговідступну справу, як особливий засіб реалізації вказівок, які визначив Всевишній. Вплив цієї доміанти надзвичайно поляризує політику, замість плюралізму позицій виникає жорстка дихотомія «божественного» і «диявольської», ідеологічні постулати підмінюються релігійними догматами, увесь політичний процес ірраціоналізується [3, с. 223].

Під впливом етнічного фактору, актуалізуються цінності патріотичної і національної спрямованості. Цінності національного пріоритету стають доміантними в політиці (та навіть організуються у націоналістичні ідеології) за певних умов – захист від зовнішньої агресії (акцентує патріотизм), національно-культурний ренесанс, захист національно-етнічної ідентичності, прагнення зрілих етносів (народностей, що вже усвідомлюють себе як націю) до утворення власної національної держави.

Гуманітарна доміанта пов'язана з ідеєю захисту і реалізації прав людини. Вона суттєво впливає на механізм політичної влади, посилюючи особистісний вимір усіх соціополітичних реалій, засобів рішення соціальних проблем і досягнення політичних цілей. Дана ціннісна доміанта збагачує зміст традиційних політичних цінностей (наприклад, демократії, плюралізму, стабільності тощо). Зокрема, в безпеці особи увага концентрується на її людському розумінні, а змістовне розуміння поширюється, завдяки врахуванню економічного, правового, психологічного, культурного й екологічного аспектів.

Екологічна доміанта впливає на цілі та програми політичних партій і рухів, стає компонентом прогресивної, «рефлексивної» державної політики, лягає у підґрунтя глобальних світових екологічних рухів. Але слід враховувати, що зворотна сторона цієї ціннісної доміанти – це загроза технологічного регресу та екологічної стагнації, тому «спекуляція» та популізм на цій ідеї – неприпустимі; вона потребує фахової і сумлінної політичної уваги [5, с. 44].

Найважливішою ланкою у становленні політичних цінностей особистості є інтеграція ціннісного досвіду. Якщо взяти до уваги те, що політична свідомість українського суспільства перебуває на етапі становлення, а рівень освіченості населення досить високий, то існує висока ймовірність того, що ми стоїмо на порозі значних позитивних зрушень, які ведуть до підвищення регулятивної ролі політичних цінностей спочатку в процесах особистісного, а згодом – і суспільного розвитку. Оскільки політика починає безпосередньо впливати на життя більшості людей, а маніпуляційні технології поступово втрачають свою ефективність, політичні цінності починають проникати в структуру суб'єктних цінностей, набуваючи інтенційності, визначаючи готовність людини не лише пережити, співчувати, внутрішньо приймати чи не приймати певні політичні реалії, а й діяти. Саме готовність до дій, причому дій, позбавлених екстремізму, орієнтованість на розуміння й толерантність, співпрацю, яка притаманна переважній більшості мешканців, і не завдяки, а всупереч цінностям теперішньої політичної верхівки, демонструє позитивні тенденції у становленні політичної свідомості українців.

В той же час, варто зазначити, що брак політичної традиції в Україні визначає ту обставину, що політичні цінності фактично не представлені у масовій свідомості і не «освоюються» в процесі інтеріоризації на ранніх етапах розвитку особистості. Іншими словами, на українському ґрунті вони не є частинами архетипів того колективного несвідомого, яке приймається людиною як даність. Ціннісний вакуум є причиною виняткової ефективності маніпуляційних виборчих технологій в Україні. Причому сказане стосується і людей з вираженою ціннісною спрямованістю. Але ціннісний досвід, навіть якщо він негативний, швидше за все дасть змогу людям із вираженою особистісною стійкістю (що належать до певного особистісного типу) зробити висновки на майбутнє і з об'єктів політичних маніпуляцій стати суб'єктами політичного процесу.

Виходячи із зазначеного, підкреслимо, що нинішній стан ціннісного світу, зокрема й політичного, надто неоднозначний, складний і багато в чому суперечливий. Він характеризується, з одного боку, кризою старої ідеології, крахом застарілих цінностей, масовою відмовою від радянських символів, а з іншого – перегрупуванням носіїв цієї ідеології. Замість монолітної, гомогенної культури, яка домінувала раніше, виникає багато культурно-ціннісних світів, різних ціннісних систем, що співіснують. Типологія ціннісних і політичних орієнтацій сучасного українського соціуму являє собою досить різні за напрямом векторні лінії, що стосуються бачення політичного, економічного, соціального чи культурного розвитку нашого суспільства.

На нашу думку, найбільш значущим, в сучасних умовах державотворення є протистояння таких груп політичних цінностей: ліберально-демократичні та авторитарно-патріархальні цінності; цінності, пов'язані з традиціями, і цінності, що передбачають права індивіда та свободу індивідуальних дій; національно-державні інтереси і цінності відкритого суспільства.

При цьому, існують і групи альтернативних постматеріалістичних цінностей, пов'язаних з пошуком змісту життя і власної соціальної ідентифікації. Представлені ці аксіологічні орієнтації, перш за все, різними екологічними, релігійними та молодіжними рухами. Заповнення поля ціннісних орієнтацій відбувається також за рахунок активізації діяльності різних етнічних, регіональних та релігійних спілок.

Особливе місце в ціннісній системі середнього класу посідають цінності політичної участі. Більше того: саме політичні цінності стають епіцентром боротьби майбутніх моделей суспільного розвитку. На основі політичних цінностей формується безліч політичних проектів, ідеалів, які пропонуються суспільству як можливі моделі майбутнього розвитку.

На нашу думку, структуру політичних уявлень та цінностей формують такі фактори: в цілому негативне ставлення суспільства до влади; ступінь адаптованості до реформ; основні моделі отримання прибутків і характер життєвої траєкторії представників класу.

Відзначимо, що в системі цінностей українців влада ніколи не належала до тих цінностей, що схвалюються. І хоча влада в нашій країні не користується авторитетом, більшість населення все ж пов'язує вирішення своїх життєвих проблем передусім саме з її діяльністю.

Отже, у своїй більшості українці політично неупереджені і як громадяни пасивні, мають вкрай низький рівень довіри до інститутів влади, не відчують потреби в громадських об'єднаннях, не готові до створення й свідомої підтримки політичних партій, реалізують свої погляди і волевиявлення винятково шляхом участі у виборах.

Принадно зауважимо, що особливого значення вияв політичних цінностей набуває у кризові та трансформаційні періоди, коли суспільство вимагає чітких орієнтирів для подальшого розвитку. Як підкреслював І. Кон, індивідуально-особистісні основи посилюються в переломні, кризові епохи, коли індивід змушений сам для себе шукати відповіді на нові запитання, перед якими безсила традиційна ідеологія. Часто за таких умов політичні цінності набувають форми ідеологічної конструкції і стають визначальним фактором соціально-політичного розвитку суспільства на найближчу перспективу.

На рівні суспільства політичні цінності визначають не лише місце окремої особистості у суспільстві, але й долю самої держави у світовій спільноті. Однією з причин перманентної соціально-політичної, економічної та морально-духовної кризи, яку переживає Україна, є відсутність життєздатних, відповідних часу та українській ментальності фундаментальних ціннісних основ функціонування суспільства. Як слушно зауважує О. Музика, «політичні цінності практично не представлені у масовій свідомості», а «ціннісний вакуум» стає причиною виняткової ефективності маніпуляційних технологій в Україні [5, с. 113]. Перед українським суспільством сьогодні постає складне питання вироблення та утвердження чіткої ціннісно-нормативної основи для розбудови української державності. З огляду на це увага науковців

та державотворців повинна бути зосереджена на розв'язанні питань, пов'язаних з утвердженням демократичних політичних цінностей у свідомості українських громадян.

На наше переконання, держава має не тільки поділяти, але й щоденно обстоювати та пропагувати базові суспільні цінності, навколо яких має здійснитися демократична консолідація українського народу, адже лише суспільство, у якому досягнуто консенсус щодо того, що є цінністю, може розглядатися як стабільна система, оскільки у ній зникає головне джерело суперечностей між окремою особою і суспільством в цілому.

На основі систематизації та наукового аналізу джерел, спостереження за розвитком України в умовах незалежності пропонуємо схему, на основі якої повинна, на нашу думку, утворюватися система позитивних політичних цінностей для українського суспільства під час сучасного етапу його розвитку. Відтак, її основу мають складати: по-перше, домінуючі ідеї-цінності, до яких нами віднесено: свободу, політичну стабільність, справедливість, громадянське суспільство; по-друге, розвиваючі цінності, якими вважаються: свідоме, неупереджене ставлення до змін; відповідальність; законність; політичний плюралізм; політична лояльність; ефективна участь у полі-

тичному житті; безпека; рівність; толерантність, схильність до компромісів; політичний суверенітет; легітимність; патріотизм; постматеріалізм.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Основною формою існування політичних цінностей є суспільні ідеали, вироблені менталітетом суспільства. Саме цінності багато в чому визначають специфіку людської поведінки і вибору в сфері політики. На ціннісній основі формується активне ставлення людини до політики, яке проявляється в її цілеспрямованих діях; завдяки цінностям політика входить в життєві основи особистості. Політичні цінності проявляються в узагальнених уявленнях про досконалість у політичній сфері життя суспільства. Будь які суспільні ціннісні системи включають цінності певної політичної спрямованості, які лежать в основі конкретних соціально-політичних структур і дозволяють координувати політичні процеси.

Проблема формування та розвитку політичних цінностей у сучасному українському суспільстві, дослідження ролі політичних цінностей у процесі формування державницької ідеології сучасної України потребує додаткових наукових досліджень та реалізації напрацювань у цьому питанні на практиці.

Список літератури:

1. Карват М. Политические ценности / М. Карват // Теория политики. – М. – 1996. – № 4. – С. 23–27.
2. Буцезицький В. Проблеми політичної культури в Україні в процесі державотворення / В. Буцезицький // Нова політика. – 1999. – № 1. – С. 51–53.
3. Жабінець Н. Політичні цінності і перспективи гармонізації суспільних відносин / Н. Жабінець // Актуальні проблеми політики: Зб. наук. пр. – Одеса: Юридична література, 2000. – Випуск 9. – С. 222–225.
4. Музика О. Політичні цінності в системі ціннісної регуляції розвитку особистості / О. Музика // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави : Зб. наук. праць / За заг. ред. М. Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008. – Вип. 8. – С. 209–218.
5. Сліпець П. Політичні цінності: теорія і методологія пізнання та реалізації : [монографія] / П. Сліпець. – К.: Знання України, 2009. – 251 с.

Костельнюк М.М.

Черноморський національний університет імені Петра Могили

ПОЛИТИЧЕСКИЕ ЦЕННОСТИ КАК БАЗОВЫЕ РЕГУЛЯТОРЫ ОБЩЕСТВЕННО-ВЛАСТНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Аннотация

Систематизированы теоретические подходы к изучению проблем формирования ценностей в процессе социально-политической жизнедеятельности человека. Исследованы функции политических ценностей в сознании человека и структуре общества переходного типа. Определена роль и место политических ценностей как инструмента совершенствования общественно-властных отношений и решения ценностных конфликтов, в частности в Украине. Охарактеризованы существующие системы идеологических ценностей, определены системообразующие идеи-ценности и развивающие ценности для украинского общества. Рассмотрены политические ценности в формате стратегии формирования эффективной государственной политики и политической власти. Предложено концептуальное осмысление системы позитивных политических ценностей для украинского общества на современном этапе его развития.

Ключевые слова: ценности, политические ценности, общественно-властные отношения, политическая власть, ценности-цели, ценности-средства, социальные явления, групповые убеждения, политические нормы.

Kostelniuk M.M.

Petro Mohyla Black Sea National University

POLITICAL VALUES AS THE BASIC REGULATORS SOCIAL-POWER RELATIONS

Summary

The theoretical approaches to the study of problems of values formation in the process of social and political life of a person are systematized. The functions of political values in the consciousness of man and the structure of a transitional society are investigated. The role and place of political values as an instrument for improving social-power relations and resolving value conflicts, in particular in Ukraine, are determined. The existing systems of ideological values are characterized, system-building ideas-values and developmental values for Ukrainian society are defined. Political values are considered in the format of the strategy of formation of effective state policy and political power. The conceptual conception of the system of positive political values for the Ukrainian society at the present stage of its development is offered.

Keywords: values, political values, social-power relations, political power, values-goals, values-means, social phenomena, group beliefs, political norms.